

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) : Εφαρμογή στον τομέα της Ενέργειας

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΓΓΕΤ

15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2013

(Λ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ,

ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Α΄ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ)

1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η «ΕΞΥΠΝΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ» RIS3^(*)

?

Είναι **προϋπόθεση** χρηματοδότησης από το ΕΤΠΑ
επενδύσεων στο πλαίσιο του θεματικού στόχου 1
«Strengthening research, technological development and innovation»

<u>Ex ante</u> conditionality	Criteria for fulfilment
<p>A national or regional smart specialisation strategy is in place that:</p>	<p>is based on a SWOT analysis to concentrate resources on a limited set of research and innovation priorities;</p> <p>outlines measures to stimulate private RTD investment;</p> <p>contains a monitoring system.</p>

Οι Εθνικές/Περιφερειακές στρατηγικές έρευνας και καινοτομίας για έξυπνη εξειδίκευση (στρατηγικές RIS3),

είναι ολοκληρωμένες δράσεις τοπικού οικονομικού μετασχηματισμού, οι οποίες κάνουν πέντε σημαντικά πράγματα:

1. **Επικεντρώνουν** την υποστήριξη των επενδύσεων σε **βασικές εθνικές/περιφερειακές προτεραιότητες**, προκλήσεις και ανάγκες, με στόχο μια ανάπτυξη βασισμένη στη γνώση.
2. **Αξιοποιούν τα δυνατά σημεία** κάθε χώρας/περιφέρειας, τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματά της και τη δυναμική της για αριστεία.
3. Υποστηρίζουν την **τεχνολογική**, καθώς και τη βασισμένη στην πρακτική **καινοτομία** και στοχεύουν στην τόνωση των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα.
4. **Επιδιώκουν** την **πλήρη συμμετοχή των ενδιαφερομένων παραγόντων** και ενθαρρύνουν την καινοτομία και τον **πειραματισμό**.
5. Αναπτύσσονται βασισμένες σε **τεκμηρίωση** και περιλαμβάνουν αξιόπιστα **συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης**.

2. **ΠΩΣ ΣΧΕΔΙΑΖΟΥΜΕ ΜΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΥΠΝΗΣ
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ**

?^(*)

Εντοπισμός δραστηριοτήτων μέσα σε έναν κλάδο

- Μέχρι σήμερα είχαμε αποκτήσει εμπειρία κυρίως στο να διαμορφώνουμε «οριζόντια» μέτρα και πολιτικές στην E&T
- Η RIS3 δίνει έμφαση σε πιο «κάθετες» πολιτικές ανιχνεύοντας μέσα σε κάθε κλάδο/τομέα της οικονομίας συγκεκριμένες δραστηριότητες που:
  - ▣ Είναι νέες, βοηθούν στην ανακάλυψη ευκαιριών, έχουν τη δυνατότητα να προκαλέσουν διάχυση γνώσης
  - ▣ Μπορούν να δημιουργήσουν μέσω τεχνολογικής αναβάθμισης διαρθρωτικές αλλαγές στον κλάδο (εκσυγχρονισμό, διαφοροποίηση, μετάβαση από έναν κλάδο σε άλλον)
  - ▣ Απαιτούν δημόσια υποστήριξη για να αναδειχθούν και να ενισχυθούν (π.χ. μπορούν να αποτύχουν χωρίς τον κατάλληλο συντονισμό)

Προτεραιοποίηση των δραστηριοτήτων

- Η προτεραιοποίηση γίνεται σε επίπεδο δραστηριοτήτων (όχι κλάδων)
- Δεν απαιτείται η υποστήριξη όλων των κλάδων αλλά **πρέπει να δίνεται σε όλους η ευκαιρία** να περιληφθούν στην S3, με ένα καλό **project**
- Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη **πιθανές «αλληλεπιδράσεις» μεταξύ κλάδων**
- Θα πρέπει να καταλήξουμε σε ένα **μικρό αριθμό προτεραιοτήτων** που θα βασίζονται στα αποτελέσματα της ανάλυσης, της διαβούλευσης και της τεκμηρίωσης που προηγήθηκε

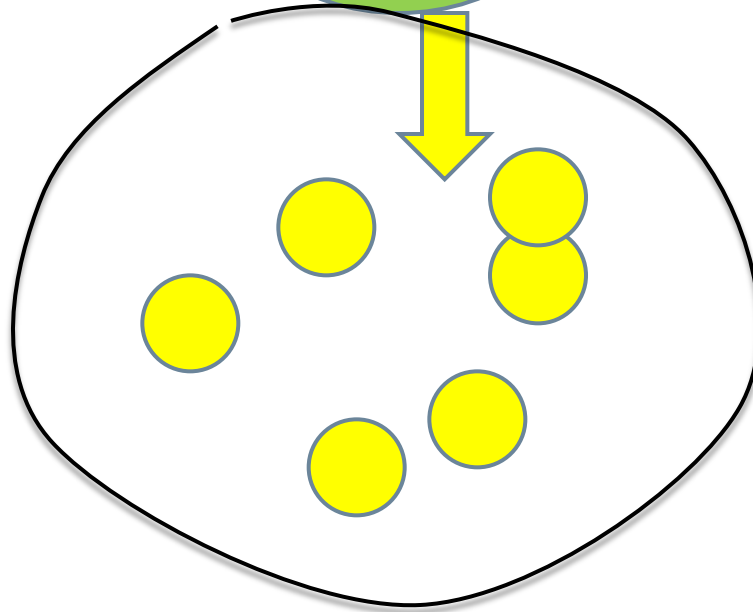
Sectoral
level

Sleeping
giant
agrofood

Excited
goblings
high tech
cluster

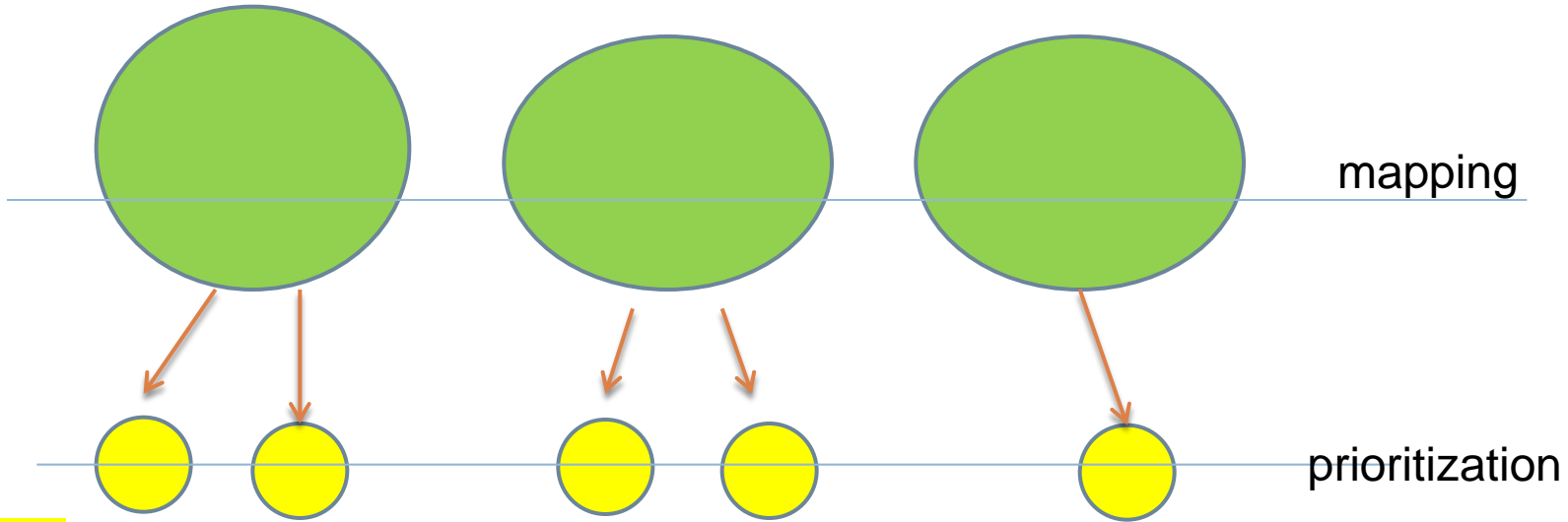
Hungry
dwarfs
low tech
SMEs

*A narrow view
of smart
specialisation!*

Sectoral level

Activity level

Modernisation of the old agro-food: nano and ICT in agroo-food

Transition of the cluster: from ICT to med-tech

Diversification of SMEs: from automotive to biomedical sector

Η καρδιά της RIS3 : Entrepreneurial discovery

Entrepreneurial...

Η προτεραιοποίηση δεν αποτελεί πια το αντικείμενο ενός παντογνώστη τεχνοκράτη που σχεδιάζει στρατηγικές, αλλά απαιτεί μια διαδραστική διαδικασία με τις επιχειρήσεις που ανακαλύπτουν νέες δραστηριότητες.

discovery...

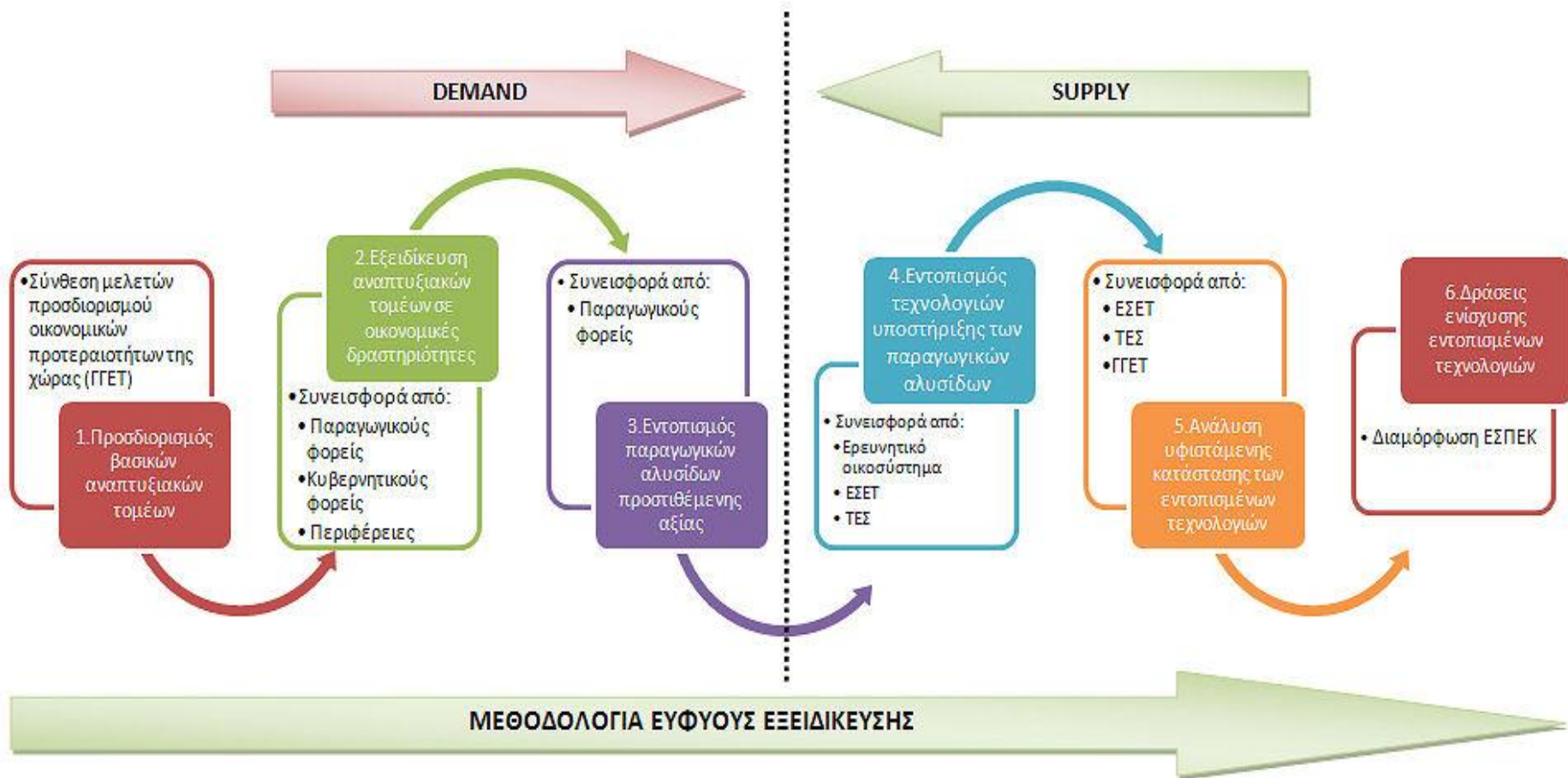
Περισσότερο από μια απλή καινοτομία, είναι η διερεύνηση για το τί θα μπορούσε ένας κλάδος (ή ένα υποσύστημα του κλάδου) να κάνει σε ό,τι αφορά στην έρευνα και στην καινοτομία, προκειμένου να βελτιώσει την κατάστασή του.

- Αυτό που είναι σημαντικό είναι η συνεχής παρακολούθηση και ανίχνευση των επιχειρηματικών ανακαλύψεων (**entrepreneurial discoveries**) και η υποστήριξη των νέων δραστηριοτήτων από τα πρώτα τους στάδια

3. Η ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΓΓΕΤ

Η ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ RIS3 σε εθνικό επίπεδο

•Σύνθεση μελετών
προσδιορισμού
οικονομικών
προτεραιοτήτων της
χώρας (ΓΓΕΤ)

1. Προσδιορισμός
βασικών
αναπτυξιακών
τομέων

ΒΗΜΑ 1: Προσδιορισμός βασικών αναπτυξιακών τομέων
μέσω βιβλιογραφικής προσέγγισης

Ανάλυση:
α. μελετών

π.χ. McKinsey & Company, «Η Ελλάδα 10 Χρόνια μπροστά», ΣΕ
IOBE, expert team review for DG REGIO κλπ

β. κειμένων στρατηγικής
Horizon, EC Position Paper κλπ)

Μέχρι στιγμής εντοπίστηκαν 6 τομείς που διερευνώνται από τη ΓΓΕΤ, με τη μεθοδολογία που περιγράφουμε

Π
Ε
Ρ
Ι
Β
Α
Λ
Λ
Ο
Ν

Α
Γ
Ρ
Ο
Δ
Ι
Α
Τ
Ρ
Ο
Φ
Η

Π
Λ
Η
Ρ
Ο
Φ
Ρ
ΙΚ
Η
Ε
Π
Ι
Κ
Ο
Ι
Ν
Ω
Ν
Ι
Ε
Σ

Ε
Ν
Ε
Ρ
Γ
Ε
ΙΑ

Μ
Ε
Τ
Α
Φ
Ο
Ρ
Ε
Σ

Υ
Γ
Ε
ΙΑ
Φ
Α
Ρ
Μ
Α
Κ
Α

3. Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Σύμφωνα με τη μελέτη της McKinsey&Company “Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά: Προσδιορίζοντας το νέο Εθνικό Μοντέλο Ανάπτυξης” (Σεπτέμβριος 2011) :

Η συνεισφορά των κλάδων της Ελληνικής οικονομίας σε Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία και απασχόληση

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

Κλάδοι Παραγωγής €125 δισ.	Άμεση ΑΠΑ ανά κλάδο	% επί του συνόλου		Άμεση Απασχόληση	% επί του συνόλου	
	Δισ. € 2010			000', 2010		
	Λιανικό και Χονδρικό Εμπόριο ¹	38	19%	783	18%	
	Μεταποίηση ²	17	8%	492	11%	
	Τουρισμός	14	7%	356	8%	
	Ενέργεια ³	9	4%	49	1%	
	Αγροτική Παραγωγή	9	4%	551	13%	
	Ναυτιλία	8	4%	53	1%	
	Υπηρεσίες προς τις επιχειρήσεις	7	3%	292	7%	
	Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	6	3%	48	1%	
	Υπηρεσίες κοινής Ωφέλειας (πλην ενέργειας)	6	3%	93	2%	
	Υπέργειες μεταφορές	5	2%	147	3%	
	Άλλα	6	3%	185	4%	

- Ο τομέας της Ενέργειας καλύπτει το **4% της ελληνικής ΑΠΑ** και επηρεάζει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα των εγχώριων μεταποιητικών μονάδων, ενώ συμβάλλει κατά **1% στην απασχόληση**.
- Με την λήψη κατάλληλων μέτρων μπορεί να γίνει **μοχλός ανάπτυξης της Ελληνικής οικονομίας**.
- Για το σκοπό αυτό είναι σημαντικός ο ρόλος της **τεχνολογίας**.

Η χώρα διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα στον τομέα της Ενέργειας

Σε 1^η ανάγνωση:

- ❑ Γεωγραφική θέση που της προσδίδει σημαντικό ρόλο στον ενεργειακό χάρτη της ευρύτερης περιοχής και της Ευρώπης
  - ❑ Πλούσιο δυναμικό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όλων των μορφών
  - ❑ Μεγάλης αξίας ορυκτό πλούτο (όπως κοιτάσματα λιγνίτη, ενδείξεις για ύπαρξη σημαντικών υποθαλάσσιων κοιτασμάτων φυσικού αερίου/υδρογονανθράκων...)
  - ❑ Ισχυρές επιστημονικές και τεχνολογικές ικανότητες καθώς και αριστεία σε ευρωπαϊκό επίπεδο σε συγκεκριμένους τομείς
  - ❑ Αξιόλογες υποδομές βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας
  - ❑ Αναπτυγμένη εγχώρια βιομηχανία ΑΠΕ και ΕΞΕ (π.χ. εταιρίες κατασκευής δομικών υλικών, αλουμινίου, θερμικών ηλιακών συστημάτων κλπ)
  - ❑ Συσσωρευμένη τεχνογνωσία σε πολλούς σχετικούς τομείς.....
- αλλά και
- ❑ Μεγάλο δυναμικό ενεργειακής εξοικονόμησης στα κτήρια που αποτελεί ευκαιρία για ανάπτυξη επιχειρηματικότητας

κλπ.....

ΩΣΤΟΣΟ ΑΠΑΙΤΕΙΤΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

Ο ενεργειακός τομέας στην Ελλάδα καλείται την επόμενη περίοδο να διαδραματίσει ένα διττό ρόλο:

- **Αντιμέτωπιση των σημαντικών προκλήσεων που απορρέουν από την ενεργειακή στρατηγική της ΕΕ** (αντιμέτωπιση της κλιματικής αλλαγής, διασφάλιση της ασφαλούς ενεργειακής τροφοδοσίας, βιώσιμη ανάπτυξη).

- **Συμβολή στην ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας.** (Η Ενέργεια επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα όλους τους οικονομικούς τομείς αλλά και βασικές δραστηριότητες της ανθρώπινης ζωής)
- **Αντιμέτωπιση κοινωνικών ζητημάτων όπως είναι η «ενεργειακή φτώχειας»**

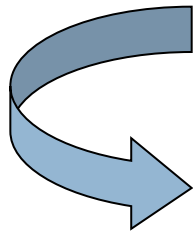
ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟΣ Ο ΡΟΛΟΣ ΜΙΑΣ Ε&Τ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Απαιτείται ολοκληρωμένη προσέγγιση αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του συνόλου των τεχνολογιών σε σχέση με το τοπικό δυναμικό τους

Ανακάλυψη επιχειρηματικών ευκαιριών και αντίστοιχων τεχνολογικών αναγκών μέσω μιας διαδραστικής διαδικασίας με τις επιχειρήσεις (**entrepreneurial discovery**) και την ερευνητική κοινότητα

- Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας στον ενεργειακό τομέα, αλλά και η διαθέσιμη ισχυρή επιχειρηματική και τεχνολογική βάση πρέπει να αξιοποιηθούν.....

ΒΗΜΑ 2: Περαιτέρω εξειδίκευση του τομέα σε οικονομικές δραστηριότητες, (ώστε να αποκαλυφθούν niches με το μεγαλύτερο δυναμισμό)

How to present the prioritised areas?

- *«If the areas are presented in a too generic way, such as eco-innovation, green energy, sustainable mobility or healthcare, most regions will fail to point out their unique competitive strengths. To be credible, effective and suitable for a concrete action plan the priorities need to be expressed more precisely, such as ICT-based innovation for active ageing, innovative solutions to reduce city congestion, wood-based solutions for eco-construction, etc.»*